ISSN 2718-4218

SVINJOGOJSTVO

Glasilo Središnjeg saveza udruga uzgajivača svinja Hrvatske

Razgovor: Marija Vučković, ministrica poljoprivrede

Europski zeleni plan

Državna stočarska izložba – Gudovac

OPG Sjepan Belić

broj 8 godina III. listopad 2021.

Poštovani čitatelji,

Pred Vama je novi broj časopisa „Svinjogojstvo“. Vrijeme iza nas bilo je prepuno izazova: i dalje vlada epidemija korona virusa, prijeti i na naše svinjogojstvo utječe epidemija afričke svinjske kuge, a vrijeme koje je pred nama donosi nove izazove. Jedan od najvećih izazova za uzgajivače je prilagodba izmijenjenom Pravilniku o sadržaju, obliku i načinu registracije farmi, koji je postao važna tema među uzgajivačima svinja. O prilagodbi promjenama te drugim aktualnim temama u svinjogojstvu razgovarali smo s ministricom poljoprivrede, mr. sc. Marijom Vučković. U ovom broju dotaknut ćemo se primijene „zelenih politika“ kao dijela Zelenog plana europske unije te njenih posljedica za svinjogojsku proizvodnju. Također, donosimo izvještaj sa 28. Državne stočarske izložbe u Gudovcu, na kojoj su ocijenjeni najbolji nerasti i kolekcije nazimica plemenitih i autohtonih pasmina. predstavljamo OPG Stjepana Belića iz Preloga. Kao i u svakom broju, donosimo Vam pregled stanja na burzi i zanimljivosti iz svijeta svinja.

Vaš urednik
Doc. dr. sc. Dubravko Škorput

Sadržaj

Uvodna riječ, Dubravko Škorput _____ 2
Održana 28. državna stočarska izložba na Jesenskom međunarodnom bjelovarskom sajmu _____ 3
Razgovor: Marija Vučković, ministrica poljoprivrede _____ 4
Svinjogojska proizvodnja u okviru europskog zelenog plana _____ 7
Dobrobit životinja – svinjogojstvo – obveze korisnika _____ 9
Reprovet – centar za skladištenje i distribuciju sjemena pri Veterinarskoj stanici Križevci _____ 13
OPG Stjepan Belić, Prelog, Međimurska županija _____ 15
Crna slavonska svinja _____ 17
Neonatalni proljevi prasadi _____ 18
Burzovno izvješće _____ 19
Zanimljivosti _____ 19

Svinjogojstvo
br. 8, godina III.

Uređivački odbor:
Goran Jančo
Zoran Luković
Krešimir Salajpal
Goran Kiš
Danijel Karolyi
Kristina Gvozdanović
Mario Ostović
Anamaria Ekert-Kabalin
Dragan Solić
Mladen Škiljević
Željko Mahnet
Lorena Jemeršić
Hrvoje Gutzmirtl
Dominik Knežević

Glavni urednik
Dubravko Škorput

Zamjenik glavnog urednika:
Sven Menčik

Izdavač i osnivač:
Središnji savez udruga uzgajivača svinja Hrvatske
Ilica 101, 10 000 Zagreb
Tel: 01/3903-115
e-mail: sus@sus.hr
casopis@sus.hr
OIB: 53690670329
MB. 01954261

Žiro račun:
HR0823400091110185649

ISSN: 2718-4218

Grafičko oblikovanje i tisak:
“ZEBRA” Vinkovci

Naslovna fotografija:
Stjepan Belić

Pretplata za tiskano izdanje: 50 kn

Pristigli radovi podliježu recenziji. Uredništvo časopisa “Svinjogojstvo” zadržava pravo prilagođavanja članaka stilu časopisa. Izdavač ne snosi odgovornost za stavove autora objavljenih članaka. Sadržaj časopisa ne može biti reproduciran bez dopuštenja izdavača. Rukopisi se ne vraćaju. Časopis izlazi kvartalno u tri broja.

Održana 28. državna stočarska izložba na Jesenskom međunarodnom bjelovarskom sajmu

U Gudovcu je od 3. do 5. rujna, u sklopu Jesenskog bjelovarskog sajma, održana 28. Državna stočarska izložba u organizaciji Bjelovarskog Sajma d.o.o., suorganizaciji HAPIH-a te pojedinih uzgojnih udruženja, a pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede.

Na izložbi je sudjelovalo 14 uzgajivača svinja, a izložena su 34 grla. Izložene su svinje četiri plemenite (konvencionalne) pasmine, te su ocjenjivani nerasti terminalnih (durok, pietren) i majčinskih pasmina (veliki jorkšir, landras), kolekcije nazimica majčinskih pasmina te kolekcije krmača autohtonih pasmina (crna slavonska i banijska šara svinja). Prvo mjesto u kolekciji nerastova majčinskih pasmina osvojio je nerast pasmine landras Matije Jurišanca iz Martinske Vesi, dok je u kategoriji terminalnih pasmina najbolje ocijenjen nerast pasmine pietren u vlasništvu Slobodana Lončara iz Podgoraca kod Bjelovara. Najbolje ocijenjena kolekcija nazimica je uzgajivača Vlade Biškupa kod Bjelovara, dok je prvo mjesto u kategoriji krmača autohtonih pasmina pripalo Nedjeljku Žigiću iz Tomašinaca, uzgajivaču crne slavonske svinje. Na ovogodišnjoj stočarskoj izložbi šampionskim je grlom proglašen nerast pasmine durok, uzgajivača Mladena Čižmešinkina iz Virja. Nagrade uzgajivačima dodijelila je dr.sc. Darja Sokolić, ravnateljica HAPIH-a.

Razgovor: Marija Vučković, ministrica poljoprivrede

O aktualnostima u svinjogojskoj proizvodnji, tekućim problemima izazvanim pandemijama bolesti COVID 19 i afričke svinjske kuge razgovarali smo s Ministricom poljoprivrede u Vladi Republike Hrvatske, mr. sc. Marijom Vučković.

1. Kako se prilagoditi promjenama Pravilnika o registraciji farmi?

Ministarstvo poljoprivrede je išlo u izmjene Pravilnika na preporuku Europske komisije iz prošle godine. Preporuke su se najviše odnosile na područje zdravlja životinja. Naime, dosad je bilo moguće kupiti do pet svinja godišnje isključivo za potrebe kućanstva kupca svinja, koji bi takvu kupovinu prijavio na svoj OIB, bez potrebe registracije lokacije u Registru farmi. Međutim, novim izmjenama Pravilnika iz lipnja ove godine, a u skladu s preporukama Europske komisije, taj smo dio revidirali te će predloženim izmjenama na snazi biti obveza registracije lokacije u Registru farmi i za kućanstva koja za vlastite potrebe kupuju svinje te će biti pod adekvatnim nadzorom, bez obzira na period u kojem će svinje živeti na lokaciji. Ovime jačamo biosigurnost i preventivne mjere te povećavamo stupanj bržeg detektiranja i prevencije pri uklanjanju mogućih poteškoća, a koje mogu nastati otkrivanjem bolesti na tim lokacijama. Znam kako naše poljoprivrednike često muči administracija, zato napominjem kako će sam proces registracije biti vrlo jednostavan, a ključna promjena se odnosi na premještanje živih svinja koje će odsad morati biti registrirane na registracijski broj gospodarstva kojeg kupac svinja treba ishoditi preko područnih ureda Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu. Također, ova će odredba svakako doprinijeti bržem i lakšem provođenju adekvatnih mjera u cilju što snažnije i sveobuhvatnije zaštite od pojave afričke svinjske kuge

(ASK), a što u konačnici doprinosi većoj sigurnosti i sprečavanju pojave i ove i drugih bolesti.

2. Jedan od problema u svinjogojskoj proizvodnji je nedostatak klaonica, postoje li rješenja koja bi mogla utjecati na njihovo rješavanje?

Kada govorimo o stanju klaonica, u prvom redu se referiramo na klaonice i preradu mesa papkara malog kapaciteta. U Republici Hrvatskoj zasad su odobrene 102 klaonice papkara, a od toga 37 ih je odobreno uz primjenu Pravilnika o mjerama prilagodbe zahtjevima propisa o hrani životinjskog podrijetla. Prvi uvjet koji mora ispuniti klaonica papkara kako bi bila odobrena u skladu s navedenim Pravilnikom je ograničen kapacitet klanja. U tzv. fleksibiliti klaonici dozvoljeno je klati do 20 uvjetnih grla tjedno te su dozvoljena i određena odstupanja u infrastrukturi, a meso se može stavljati na tržište pravnim i fizičkim osobama na području Republike Hrvatske, Europske unije i trećih zemalja, kao što je slučaj za odobrene klasične klaonice. U klaonicama papkara malog kapaciteta dozvoljeno je obavljati i uslužno klanje. Također, Pravilnikom su propisani uvjeti i za pokretne klaonice. Naime, riječ je o prilagođenom vozilu ili mobilnoj jedinici za klanje peradi, domaćih papkara, kopitara i uzgojene divljači. Najviše klaonica je na području Zagrebačke županije, čak 16, zatim slijede Splitsko-dalmatinska s 15 klaonica te Zadarska s 13, dok sve ostale županije broje ispod deset klaonica.

3. Kako unaprijediti sustav klanja i prerade suhomesnatih proizvoda s vlastitog OPG-a?

Prije svega ću se osvrnuti na važnost prerade u poljoprivrednom sektoru. Sustav u kojem ćemo stvarati proizvode dodane vrijednosti važan je za razvoj poljoprivrede. To smo prepoznali i toga smo se dotaknuli u novim izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu. Između ostalog, prije nekoliko mjeseci radi velikog interesa i većeg broja kvalitetnih projekata upravo za „Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima“ povećali smo alokaciju za 162 milijuna kuna, čime je ukupan iznos te potpore za preradu povećan na 462 milijuna kuna. Što se tiče konkretno ovog sektora, mogu reći kako prerada mesa papkara je djelatnost koja podliježe odobravanju u skladu sa Zakonom o službenim kontrolama te moraju ispunjavati opće infrastrukturne uvjete i posebne uvjete o higijeni hrane životinjskog podrijetla sukladno uredbama Europske unije. U objektima malog kapaciteta za preradu mesa, a to su oni čija ulazna sirovina ne prelazi količinu od 5000 kilograma mesa tjedno, pod uvjetom da se ne ugrožava javno zdravstveni interes i ne dovodi u pitanje udovoljavanje zahtjevima higijene hrane, dopuštena su određena infrastrukturna odstupanja. Na primjer, dopušta se obavljanje različitih tehnoloških faza proizvodnje i/ili proizvodnja različitih proizvoda u istoj prostoriji. Također je dopušteno skladištenje sirovine, gotovih proizvoda i zadržanih proizvoda u istoj prostoriji. Garderobni prostor za radnike, prostor za skladištenje ambalaže te prostor za sredstva za čišćenje i dezinfekciju proizvodnog pogona može biti dislociran od objekta ako se nalazi unutar kruga objekta. Također, dozvoljeno je korištenje istog ulaza/izlaza u objekt za prolaz sirovine, gotovog proizvoda i nesukladnog proizvoda.

*4. Svjedoci smo da su se u posljednje dvije godine **pojavile dvije značajne zdravstvene krize: za svinjogojstvo specifična afrička svinjska kuga, te** globalna pandemija COVID19 bolesti. Kako ocjenjujete njihov utjecaj na svinjogojstvo u Hrvatskoj?*

Zdravstvene krize koje se događaju na području Republike Hrvatske, Europske unije pa čak i nekih trećih zemalja utječu na situaciju u stočarstvu i domaće svinjogojsko tržište. Kod nas nema zabilježenih slučajeva afričke svinjske kuge (ASK) i to je jako bitna činjenica i rezultat brojnih napora naših veterinara i pravovremenih mjera te izvrsne suradnje s posjednicima životinja. Za sufinanciranje dvostrukih ograda za one koji drže svinje na otvorenom u razdoblju 2019. – 2020. godine isplaćeno je 1,35 mil. kn za 119 posjednika svinja, u srpnju smo objavili isti natječaj za 2021. godinu, kojim stavljamo na raspolaganje 1,4 milijuna kuna, a prijave su moguće najkasnije do 30. studenoga 2021. Sredstva su bespovratna i namjenska, a usmjerena su za sufinanciranje poboljšanja uvjeta propisane biosigurnosti kako bi spriječio kontakt domaćih svinja koje se drže na otvorenom s divljim svinjama te ostalim divljim i domaćim životinjama. Tijekom 2019. godine održane su brojne edukacije i radionice na temu ASK i biosigurnosti za lovce, veterinare, posjednike svinja i veterinarsku inspekciju, na kojima je sudjelovalo više od 1300 polaznika, a u 2020. godini održane su edukacije za posjednike svinja na malim gospodarstvima u svrhu unaprjeđenja biosigurnosnih mjera. Također, osiguravamo novčanu nagradu za dojavu o lokaciji uginule divlje svinje koja rezultira pronalaskom i laboratorijskim pretraživanjem lešine te dežurni broj telefona za prijavu istog. Ipak, najvažnije je ponašanje i inzistiranje na održavanju biosigurnosnih mjera posjednika životinja koje je konzistentno i odgovorno te im na tome zahvaljujem.

Međutim, pojavom afričke svinjske kuge na području Njemačke tijekom rujna protekle godine došlo je do značajnih poremećaja na unutarnjem tržištu Europske

unije, a što se vrlo brzo odrazilo na domaće tržište. Naime, zabranom uvoza iz Njemačke od strane prvenstveno Kine kao najvećeg uvoznika svinjskog mesa unutarnje tržište preplavljeno je proizvodnim viškovima. Također, svi poljoprivredni sektori, pa tako i sektor svinjogojstva, pretrpjeli su značajan udar pojavom pandemije COVID-19. Ograničenjem kretanja ljudi i roba, zabranom okupljanja te narušenom turističkom sezonom 2020. godine, a onda i pojavom ASK, došlo je do pada potrošnje svinjskog mesa te posljedično do pada cijena na tržištu, a nesigurnosti i tržišne nestabilnosti prelile su se i na tekuću godinu. Tijekom 2020. prosječna EU cijena iz rujna je bila oko 43 % manja u odnosu na siječanj, dok je u Hrvatskoj ta razlika u cijeni u istom periodu iznosila 27 %. Uz smanjenje cijena svinja na pad dohodovnosti u sektoru svinjogojstva izrazit utjecaj imaju i rekordne cijene stočne hrane u 2021. godini, kao i rast cijena energije i energenata.

5. Koje mjere su Vlada i Ministarstvo poljoprivrede ***poduzeli i koje predviđaju u svinjogojskom sektoru?***

Proizvođači u sektoru svinjogojstva ne raspolažu dodatnim mehanizmima kojima bi mogli nadoknaditi velike gubitke nastale uslijed dugotrajne nepovoljne situacije na tržištu. Upravo zbog toga je Vlada Republike Hrvatske donijela niz mjera pomoći kojima se nastoje ublažiti nastali poremećaji, samo za sektor svinjogojstva osigurane su mjere pomoći vrijedne 30 milijuna kuna, uz standardne potpore i druge raspoložive mehanizme potpore koji su se odnosili na cijeli sektor. Uslijed dodatnog udara na sektor stočarstva do kojeg je došlo povećanjem cijena stočne hrane te same proizvodnje održali smo dodatne konzultacije s predstavnicima stočarskog sektora te smo, kako je i obećano, iznašli sredstva u Državnom proračunu za pomoć našim stočarima. Program potpore je vrijedan više od 170 milijuna kuna, a njime je za sektor svinjogojstva osigurano 65 milijuna kuna. Važno je spomenuti kako su, zahvaljujući dugotrajnim i uspješnim pregovorima s Europskom komisijom, povećana sredstva za dobrobit životinja za 130 milijuna kuna odnosno na 220 milijuna kuna, a uvedena je i nova vrsta potpora kojom se potiče korištenje stajskog gnoja, pri čemu će nove i uvećane potpore biti isplaćene za ovu proizvodnu godinu. Na tomu smo inzistirali i vjerujem da će ta sredstva biti značajna za hrvatske stočare. Također, na prošlom Vijeću ministara poljoprivrede i ribarstva zemalja članica EU zajedno s Mađarskom smo pokrenula inicijativu za produljenje privremenog okvira za mjere državnih potpora, uz proporcionalno povećanje iznosa pomoći zbog trenutnih velikih tržišnih poremećaja u poljoprivredi. Konačnu odluku očekujemo u narednih mjesec dana.

6. Koja je Vaša poruka uzgajivačima svinja?

Ministarstvo poljoprivrede koristi sve raspoložive mehanizme potpore i pomoći svinjogojskom sektoru koji već dugo vremena posluje ispod granice isplativosti te ćemo nastaviti s prijedlozima novih mjera koje će za cilj imati stabilizaciju sektora. Uz 30 milijuna kuna COVID pomoći i dodatnih 60 putem novog Programa te uz nove potpore i povećana sredstva za dobrobit, upravo je u tijeku ugovaranje prvih projekata za izgradnju reprodukcijskih centara iz Programa ruralnog razvoja za koje je natječaj objavljen u 2020. godini te stavlja na raspolaganje 250 milijuna kuna, a koji će svojom realizacijom podići samodostatnost u proizvodnji svinja sa sadašnjih 65 % na 85 %. Dodatno, natječaj za izgradnju tovilišta, vrijedan 200 milijuna kuna, planiran je u studenom ove godine te će osigurati značajnu financijsku pomoć proizvođačima te doprinijeti cijelom ciklusu svinjogojske proizvodnje. Također, još jednom ću naglasiti izmjene i dopune Zakona o poljoprivrednom zemljištu. Sustav bodovanja koji smo predložili je mehanizam koji smatram neophodnim kako bi se poljoprivredno zemljište kao najvažniji resurs koristilo sukladno učinkovito i transparentno te sukladno strateškim prioritetima, pri čemu svakako izdvajam stočarstvo. Također, napravit ćemo sve što je u našoj moći da povežemo hrvatsko ratarstvo i stočarstvo, kako bi se u doglednoj budućnosti potencijalni poremećaji izbjegli te kako bismo u što je moguće manjoj mjeri ovisili o događanjima na drugim tržištima i eksternim okolnostima. Za kraj želim istaknuti, kako su stočari ljudi koji su iznimno vezani za svoje životinje, a stočarstvo je možda najzahtjevnija grana poljoprivredne proizvodnje koja zahtijeva najviše rada i predanosti. Vidjeli smo u situacijama potresa i poplava kako upravo oni ostaju na svojim područjima odbijajući se odvojiti od stoke i zato su čuvari naših ruralnih područja i tradicije te ih iznimno cijenim. Upregnut ćemo sve kapacitete i resurse kako bismo pomogli ovome sektoru na način da se što prije saniraju pretrpljeni gubici, osigura likvidnost poljoprivrednih gospodarstava i očuva te poveća razina primarne proizvodnje.

Stručni rad

Svinjogojska proizvodnja u okviru europskog zelenog plana

Kristina Gvozdanović, Josipa Bošković, Danijela Samac, Vladimir Margeta
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti

Unatoč problemima koji su prisutni u svinjogojskoj proizvodnji kako u zemljama Europske Unije tako i u Republici Hrvatskoj, sektor svinjogojstva i dalje predstavlja jednu od najvažnijih grana poljoprivredne proizvodnje. Prema podacima Europske komisije (2021) zemlje Europske unije (24.500,000 t) na čelu sa Španjolskom su na drugom mjestu u svjetskoj proizvodnji svinjskog mesa. Unatoč pojavi svinjske kuge i COVID-19 pandemiji koje su potresle svjetska tržišta tijekom 2020. te 2021. godine, Kina (40.500,000 t) je zadržala vodeće mjesto na ljestvici svjetskih proizvođača svinjskog mesa. Nova strategija Europske Unije, odnosno Europski zeleni plan (*European green deal*) odnosi se na razdoblje do 2050. godine tijekom kojeg bi se neto emisija stakleničkih plinova smanjila na nulu, a uz zaštitu, očuvanje i jačanje prirodnog kapitala EU, te zaštitu zdravlja i dobrobiti građana od rizika i utjecaja povezanih s okolišem.

Tri glavne strategije politike Europskog zelenog plana povezane s poljoprivrednom proizvodnjom su strategije biološke raznolikosti i održive poljoprivrede te strategija od polja do stola. Utjecaj Europskog zelenog plana na svinjogojsku proizvodnju ogleda se upravo kroz navedene tri strategije. Često se postavlja pitanje predstavlja li zeleni plan izazov ili priliku za svinjogojsku proizvodnju Republike Hrvatske. Utjecaj Europskog zelenog plana na svinjogojsku proizvodnju mogao bi se sagledati s pet vrlo bitnih aspekata, a to su tržište, dobrobit životinja, svijest i pogled javnosti, zdravlje i kvaliteta proizvoda, te budućnost proizvodnje. Povećanja potražnja za svinjskim mesom na istočnim tržištima, posebice na kineskom, razlog je većeg izvoza iz zemalja Europske unije što je posljedično dovelo do povećanja cijene mesa. Briga o dobrobiti svinja te glas javnosti, odnosno potrošača sve je jači tijekom zadnjih godina. Naime, dugi niz godina potrošačima je jedan od glavnih čimbenika pri odabiru svinjskog mesa bila je njegova nutritivna vrijednost, no danas je potrošačima važno podrijetlo i dobrobit životinja te način na koji je određeni proizvod proizveden. Direktive Europskog zelenog plana upravo idu u prilog potrošačima koji su uvelike promijenili preferencije po kojima biraju proizvode. Uzgoj svinja u nekom od alternativnih sustava predstavlja način uzgoja prema kriterijima dobrobiti koje propisuju i direktive Europskog zelenog plana. Obzirom na to da su ovi sustavi pogodni za držanje autohtonih pasmina svinja otvara se mogućnost i za proizvođače na manjim obiteljskim gospodarstvima. Svinjsko meso u prehrani ljudi predstavlja izvor hranjivih tvari, posebice bjelančevina. Potrošnja svinjskog mesa tijekom zadnjih godina je u opadanju, te sada prvo mjesto sve više zauzimaju peradarski proizvodi. Kao rezultat ovog negativnog trenda potrošnje svinjskog mesa zasigurno će biti fluktuacija cijene mesa na tržištu.

Slika 1. Shematski prikaz strategije „Od polja do stola“ (Bošković, 2021)

Poljoprivredna proizvodnja koja je u skladu s načelima očuvanja okoliša, profitabilna je i ekonomski isplativa te ima pozitivan utjecaj na demografsku sliku određenog područja naziva se održiva poljoprivreda. Održiva poljoprivreda koja se ogleda kroz ekološku, ekonomsku te socijalnu održivost u sektoru svinjogojstva najbolje je opisana uvođenjem i primjenom alternativnih sustava uzgoja svinja. Alternativni sustavi se uklapaju u glavne smjernice Europske zelene politike s aspekta očuvanja

zdravlja i dobrobiti životinja, očuvanja ekosustava, razvoja ruralnih područja te ostankom stanovništva u ruralnim sredinama. Govoreći o alternativnim sustavima uzgojem podrazumijevamo uzgoj svinja na dubokoj stelji te poluotvoreni sustav s ispustima za životinje. Tov na dubokoj stelji predstavlja uzgoj koji je prikladniji za manja obiteljska gospodarstva. Navedeni sustav je u skladu s čimbenicima dobrobiti svinja, ima pozitivan utjecaj na okoliš, a ulaganja u izgradnju objekata su i do 40% niži u odnosu na konvencionalne sustave. Još jedna prednost predstavlja i mogućnost ostvarivanja potpora za ispunjavanje kriterija dobrobiti kao što su osiguranje većeg smještajnog prostora, stelja, mogućnost kretanja i rovanja, što ovu proizvodnju čini još isplativijom. Poluotvoreni sustavi s ispustima su prikladni za držanje autohtonih pasmina svinja koje imaju otvoren pristup pašnjačkim površinama, a u slučaju loših vremenskih uvjeta imaju dostupne nastambe gdje mogu boraviti. U današnje vrijeme, kada prijete zarazne bolesti poput afričke svinjske kuge, država zahtjeva primjereno ograđivanje prostora u kojima se drže svinje kako bi se spriječio kontakt s divljim svinjama. Nadolazeće promjene u obliku strategija Europskog zelenog plana neminovno će se odraziti na proizvođače svinja kako u Europi, tako i u Republici Hrvatskoj. Promjene u načinu uzgoja svinja bit će prvi korak prema implementaciji održivih poljoprivrednih sustava.

Burzovno izvješće

U razdoblju od 1. lipnja pa do kraja rujna na njemačkoj burzi primjetan je značajan pad cijena svinjetine. Trenutna ponuda je veća od potražnje, te će daljnja dinamika cijena ovisiti o pojavama afričke svinjske kuge i mogućnosti izvoza u treće zemlje. Upravo je pojava afričke svinjske kuge u Njemačkoj onemogućila izvoz svinjetine na tržišta trećih zemalja, što uzrokuje tržišne viškove i niske cijene svinjetine u većini europskih zemalja. Stoga se najveći proizvođači svinjetine okreću traženju alternativnih tržišta, pri čemu problem predstavlja trenutna zasićenost samog tržišta.

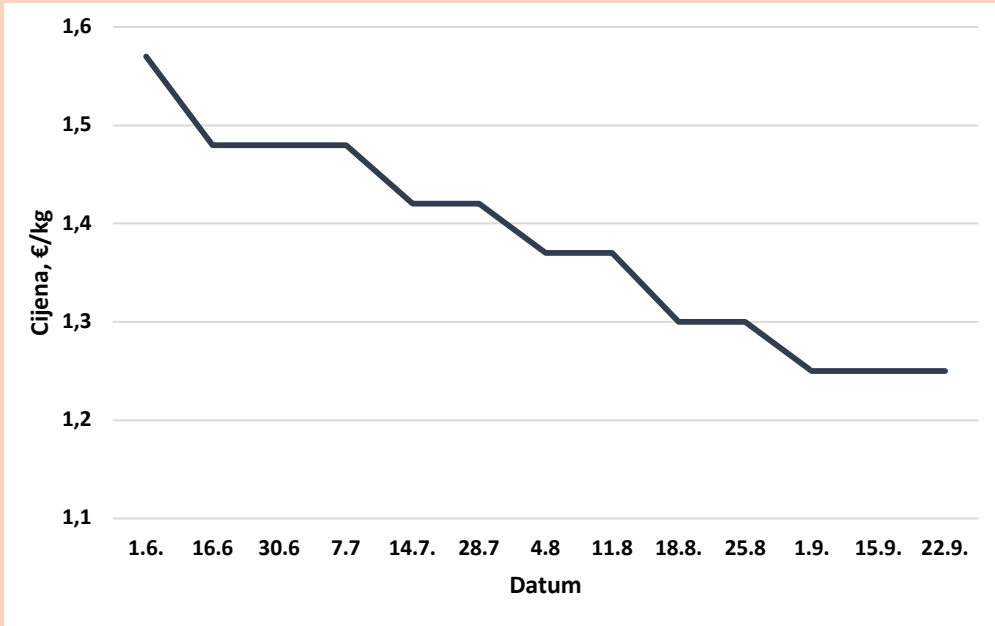

Dobrobit životinja – svinjogojstvo – obveze korisnika

Dr. sc. Dragan Soliić
Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu - Centar za stočarstvo - Sektor za uzgoj, testiranje i genetsko vrednovanje

Potpora se dodjeljuje korisnicima za provođenje propisanih dodatnih zahtjeva i obveza u uzgoju i držanju domaćih životinja, koji su iznad temeljnih zakonskih odredbi za pojedinu vrstu životinje. Obveze korisnika opisane su u Pravilniku o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja za 2021. godinu (NN 23/21, 52/21, 67/21, 72/21, 97/21). Učestalost promjena u navedenim pravilnicima dovodi do otežanog snalaženje korisnika u razumijevanju njihovih obveza i stoga se ukazalo potrebnim provesti konsolidaciju teksta vezanog uz obveze korisnika potpora u svinjogojstvu. Svi obrasci objavljeni su u Prilogu Pravilnika o izmjenama i dopunama pravilnika o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja za 2021. godinu (NN 97/2021). Svi obrasci biti će postavljeni na mrežnim stranicama Središnjeg saveza udruga uzgajivača svinja (https://www.sus.hr) i Hrvatske agencije za poljoprivredu i hranu (https://www.hapih.hr).

Osnovica za izračun broja uvjetnih grla je prosjek broja uvjetnih grla u JRDŽ-u za godinu podnošenja na temelju stanja svakog prvog dana u mjesecu počevši od siječnja 2021. godine. Za kategorije odbijena prasad i tovne svinje osnovica je stvaran broj grla koja su završila proizvodni ciklus na farmi. Proizvodni ciklus odnosno turnus je razdoblje od ulaska do izlaska iz uzgojnog objekta za odbijenu prasad i tovne svinje.

Korisnici su sve potpore za dobrobit u svinjogojstvu obvezni su prijaviti broj životinja u regionalni ured HAPIH-a/JRDŽ svakog prvog u mjesecu počevši od 1. siječnja 2021. godine, a ukoliko podnose zahtjev za potporu za kategoriju odbijena prasad obvezni su početak i završetak svakog proizvodnog ciklusa s pripadajućim brojem grla upisati u Obrazac 35. u roku od 2 dana od početka i završetka svakog pojedinog proizvodnog ciklusa. Ispunjen Obrazac 35. korisnici su obvezni dostaviti HAPIH-u do 15. siječnja 2022. godine.

POSEBNOSTI ZA ODBIJENU PRASAD

Korisnici koji podnose zahtjev za potporu za kategorije odbijena prasad obvezni su do 15. siječnja 2022. godine dostaviti HAPIH-u na uvid i Registar svinja na gospodarstvu u pisanom obliku ili ispis iz Registra svinja na gospodarstvu, ako se vodi u elektroničkom obliku, radi provjere usklađenosti broja oprasene prasadi i broja grla za koje je prijavljen završetak proizvodnog ciklusa na Obrascu 35. HAPIH provjerava podatke o broju oprasene prasadi iz Registra svinja na gospodarstvu i broju grla za koje je prijavljen završetak proizvodnog ciklusa na Obrascu 35. te utvrđuje osnovicu za izračun uvjetnih grla za kategoriju odbijena prasad na sljedeći način:

a) ako je broj oprasene prasadi iz Registra svinja na gospodarstvu veći od broja grla za koje je prijavljen završetak proizvodnog ciklusa na Obrascu 35. za osnovicu se uzima broj grla iz Obrasca 35.

b) ako je broj oprasene prasadi iz Registra svinja na gospodarstvu manji od broja grla za koje je prijavljen završetak proizvodnog ciklusa na Obrascu 35. za osnovicu se uzima broj oprasene prasadi iz Registra svinja na gospodarstvu.

Korisnik potpisuje izjavu o suglasnosti utvrđenoj osnovici za izračun UG, a HAPIH dostavlja Ministarstvu podatke o utvrđenoj osnovici za izračun UG u elektroničkom obliku do 20. siječnja 2022. godine. Iznimno, za cikluse započete i/ili završene do 4. 9. 2021. korisnici upisuju podatke u Obrazac 35., najkasnije do zadnjeg dana roka za zakašnjele zahtjeve.

POSEBNOSTI ZA SVINJE U TOVU

Za kategoriju svinje za tov prihvatljiva su grla isporučena na klanje u odobrene objekte za klanje papkara u RH i/ili grla u registriranim prometima u JRDŽ-u u izvoz, u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca godine u kojoj se podnosi Jedinstveni zahtjev. Osnovica za izračun UG za kategoriju svinje za tov je broj grla ocijenjen i razvrstan u T1 i T2 kategorije na liniji klanja i/ili broj izvezenih grla tovnih svinja. Korisnici su za za izvezena grla dostaviti Ministarstvu do 15. siječnja 2022. godine Međunarodni tovarni list (CMR) koji sadrži podatke o broju i kategoriji grla te datumu i mjestu isporuke. Temeljem podataka upisanih na CMR dokumentu Ministarstvo utvrđuje prihvatljiv broj izvezenih grla tovnih svinja.

OBRAZAC 35.

EVIDENCIJA O POČETKU I ZAVRŠETKU PROIZVODNIH CIKLUSA ZA OPERACIJU 14.1.2. Plaćanja za dobrobit životinja u svinjogojstvu – PRASAD			
1. DIO – OPĆI PODACI			
NAZIV PG I ODGOVORNE OSOBE			
OIB:		MIBPG:	
SJEDIŠTE PG		JIBG:	
GODINA ZA KOJU SE VODI EVIDENCIJA	20__	BROJ OBJEKATA ZA UZGOJ	

Kategorija – ODBIJENA PRASAD							
Početak proizvodnog ciklusa		Završetak proizvodnog ciklusa		Početak proizvodnog ciklusa		Završetak proizvodnog ciklusa	
DATUM	BROJ GRLA	DATUM	BROJ GRLA	DATUM	BROJ GRLA	DATUM	BROJ GRLA

OBVEZE KORISNIKA – EDUKACIJA

Korisnik je obvezan završiti izobrazbu iz područja dobrobiti životinja u trajanju od minimalno 4 sata u godini u kojoj je podnio zahtjev. Obvezu izobrazbe dužan je ispuniti nositelj ili član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, odnosno odgovorna osoba ili osoba ovlaštena od strane odgovorne osobe u slučaju ostalih organizacijskih oblika poljoprivrednog gospodarstva.

1. PODRUČJA DOBROBITI, ZAHTJEVI I OBVEZE ZA ODBIJENU PRASAD

Za odbijenu prasad korisnik može odabrati zahtjeve iz područja dobrobiti: **„Poboljšana skrb“** i **„Poboljšani uvjeti smještaja“**.

Korisnik ostvaruje potporu za područje dobrobiti **„Poboljšana skrb“** ako ispuni zahtjev zabranjenog rezanje repova. Najmanje 70 % životinja mora imati neoštećeni rep.

Korisnik ostvaruje potporu za područje dobrobiti **„Poboljšani uvjeti smještaja“** ako ispuni najmanje jedan od zahtjeva:

1. Povećanje podne površine za 10 % – obveza je osigurati podnu površinu u skladu s težinom praseta: osigurati najmanju podnu površinu po prasetu (do 10 kg žive vage osigurati 0,16 m^2 površine, od 10 do 20 kg žive vage 0,22 m^2).
2. Obogaćivanje ležišta – obveza je obogatiti ležište sa najmanje 0,8 kg slame dnevno po životinji.

Korisnik je dužan voditi evidenciju na Obrascu 23.

2. PODRUČJA DOBROBITI, ZAHTJEVI I OBVEZE ZA KRMAČE I NAZIMICE

Za krmače i nazimice korisnik može odabrati zahtjeve iz područja dobrobiti: **„Poboljšana hranidba“, „Poboljšana skrb“, „Poboljšani uvjeti smještaja“** i **„Pristup na otvoreno“**.

„Poboljšana hranidba“ – korisnik ostvaruje potporu za područje dobrobiti ako izradi Plan hranidbe i obavi kontrolu plijesni i mikotoksina uz kombinaciju s najmanje jednim od zahtjeva za područja dobrobiti „Poboljšana skrb“ ili „Poboljšani uvjeti smještaja“ ili „Pristup na otvoreno“

Plan hranidbe – obveza je izraditi dnevni, mjesečni i godišnji plan hranidbe na Obrascu 32. iz Priloga 4. ovoga Pravilnika na koji suglasnost daje Savjetodavna služba.

Kontrola plijesni i mikotoksina – obaveza je analizirati krmiva na zearalenon i deoksinivalenol u nekome od ovlaštenih laboratorija najmanje dva puta godišnje te postupiti u skladu s nalazom. Nalaz analize korisnik je dužan dostaviti na uvid područnici Agencije za plaćanja najkasnije do 31. prosinca 2021. godine.“

„Poboljšana skrb“ – korisnik ostvaruje potporu za područje dobrobiti ako ispuni najmanje jedan zahtjev:

1. Poboljšani uvjeti prasenja – obveza je u prasilištu osigurati zatvoreno gnijezdo površine najmanje 0,75 m^2 i visine najmanje 45 cm te obvezno postaviti sustav grijanja s kontrolom temperature
2. Poboljšana skrb u prasilištu – obveza je tijekom razdoblja prasenja osigurati prisustvo poljoprivrednog osoblja najmanje dva puta po dva sata, unutar perioda od 16 sati
3. Smanjenje toplinskog stresa u ljetnim mjesecima pojačanim protokom zraka – obveza je osigurati ugrađeni ventilacijski sustav s mogućnošću kontrole brzine protoka zraka ili ugrađeni sustav za hlađenje ulaznog zraka u objektu
4. Smanjenje toplinskog stresa u ljetnim mjesecima raspršivanjem vode – obveza je osigurati ugrađeni visokotlačni ili niskotlačni sustav raspršivanja vode.“

„Poboljšani uvjeti smještaja“ – korisnik ostvaruje potporu za ovo područje dobrobiti ako ispuni najmanje jedan od zahtjeva:

1. Povećanje podne površine za 10 % – obveza je osigurati podnu površinu u skladu s brojem životinja: od 10 do 39 životinja potrebna je podna površina po životinji od najmanje 1,8 m^2 za 40 i više životinja potrebna je podna površina po životinji od najmanje 1,65 m^2
2. Obogaćivanje ležišta – obveza je obogatiti ležište sa najmanje 3 kg slame dnevno po životinji.

„Pristup na otvoreno“ – korisnik ostvaruje potporu za ovo područje dobrobiti ako ispuni zahtjev Pristup ispustu. Obveza je osigurati pristup ispustu najmanje dva puta tjedno u trajanju od najmanje dva sata, pri čemu površina ispusta mora biti najmanje 1,3 m^2 po krmači ili nazimici.

Korisnik je dužan voditi evidencije za navedene mjere na Obrascu 24, u skladu s odabranim zahtjevima.

3. PODRUČJA DOBROBITI, ZAHTJEVI I OBVEZE ZA SVINJE ZA TOV

Za svinje za tov korisnik može odabrati zahtjeve iz područja dobrobiti: **„Poboljšana skrb“, „Poboljšani uvjeti smještaja“** i **„Pristup na otvoreno“**.

„Poboljšana skrb“ – Korisnik ostvaruje potporu za ovo područje dobrobiti ako ispuni zahtjev Zabranjeno rezanje repova. Svinjama je zabranjeno rezati repove. Uvjeti držanja moraju osigurati da najmanje 70 % životinja ima neoštećeni rep.

„Poboljšani uvjeti smještaja“ – korisnik ostvaruje potporu za područje dobrobiti ako ispuni najmanje jedan od zahtjeva:

1. Povećanje podne površine za 10 % – obveza je osigurati podnu površinu u skladu s težinom životinja:

Živa vaga svinje (kg)	Najmanja podna površina po svinji (m^2)
više od 20 do najviše 30	0,33
više od 30 do najviše 50	0,44
više od 50 do najviše 85	0,60
više od 85 do najviše 110	0,71
više od 110	1,10

2. Obogaćivanje ležišta – obveza je obogatiti ležište sa najmanje 1 kg slame dnevno po životinji za svinje za tov do 60 kg težine ili sa najmanje 1,5 kg slame dnevno po životinji za svinje za tov iznad 60 kg težine.

„Pristup na otvoreno“ – korisnik ostvaruje potporu za područje dobrobiti ako ispuni zahtjev Pristup ispustu. Obveza je osigurati pristup ispustu najmanje dva puta tjedno u trajanju od najmanje dva sata, pri čemu površina ispusta mora biti najmanje 0,55 m^2 po tovljeniku.

Korisnik je dužan voditi evidencije za navedene mjere na Obrascu 25, u skladu s odabranim zahtjevima.

SCHAUMANN
ERFOLG IM STALL

SCHAUMANN AGRI d.o.o, Tel.: +385 48 665 148 - info@schaumann.hr - www.schaumann.hr

https://www.youtube.com/watch?v=YPFN3rYGk0w&t=2s

SCHAUMANN – NatuPig proizvodi za tov svinja usmjereni su prema visokim rezultatima tova i istovremenom optimalnom iskorištavanju hranjivih tvari.

Posebna kombinacija različitih djelatnih tvari **SCHAUMANN** tome značajno doprinosi kroz:

- potporu uspostave stabilne crijevne flore i stabilizaciji zdravlja u posebnoj smjesi za tov

BONVITAL, CERAGEL - odgovorne djelatne tvari

- poboljšanje dostupnosti proteina i hranjivih tvari, a time i povećano iskorištavanje energije iz smjesa

CERAVITAL XP, **super-dozacija fitaze** - odgovorne djelatne tvari

- mogućnost smanjenja udjela sojine sačme u tovnoj smjesi za 2%. Ne treba posebno dodavati aminokiseline za iste ili bolje rezultate tova. Mjera smanjenja sadržaja sirovih proteina u smjesama za tov rasterećuje životinje i okoliš, a dušik koji se tako ne primjenjuje, jer smo smanjili proteine u smjesi, neće proizvesti amonijak.

CERAVITAL XP -odgovorna djelatna tvar

NatuPig VM 100 - 3%-tni dodatak za predtov:

- Sadrži provjereni probiotik **BONVITAL**
- Podrška probavnim procesima i olakšanje metabolizma poboljšanom upotrebom hranjivih tvari i upotrebom **CERAGEL** -a.

NatuPig M 100 - 3%-tni dodatak za tov:

- Za ekonomičan tov svinja sa žitaricama i smanjenom količinom kukuruza.
- Prilagođen za snažno smanjenje hranidbe dušikom i fosforom u svim fazama tova.

NatuPig M 120

- Za ekonomičan tov svinja sa žitaricama i malom količinom kukuruza s vrlo niskim udjelom proteina. Standard hranidbe svinja sa "vrlo snažno sniženim N i P".
- Visoke stope rasta s dobrom konverzijom hrane i dobrim rezultatima klanja za još ekonomičniji tov. Ušteda na izgnojavanju.

Prikaz: rezultati mesne jedinice gospodarstva Rottler © SCHAUMANN

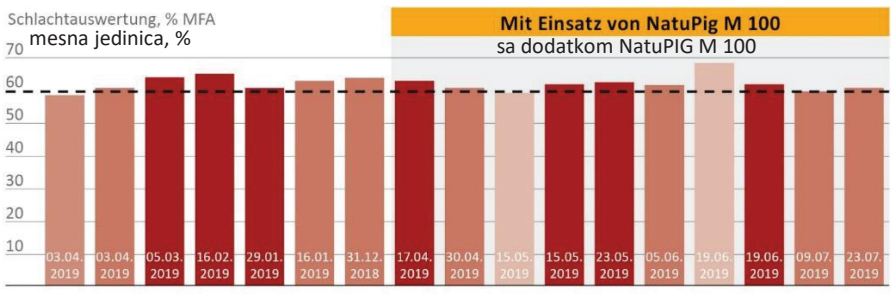

kod različitih kupaca (različito obojane kolone)

Zaključak: Uz visoku razinu učinkovitosti od **871 g** dnevnog prirasta i stopu konverzije od 1: 2,72, čak i nakon prijelaza na smjesu s manje sojine sačme, bez nadoknade slobodnih aminokiselina, sadržaj mesnatosti ostao je na visokoj razini od preko 60% (vidi prikaz).

Promotivni članak

Reprovet – centar za skladištenje i distribuciju sjemena pri Veterinarskoj stanici Križevci

Poštovani čitatelji, razgovarali smo s Markom Dvojkovićem, voditeljem ReproVeta – centra za skladištenje i distribuciju sjemena pri Veterinarskoj stanici Križevci.

Veterinarska stanica Križevci ima dugu tradiciju sudjelovanja u stočarskoj proizvodnji. Čime se bavite u stočarstvu, posebice u svinjogojskom sektoru?

Veterinarska stanica Križevci osnovana je 1956. godine i od tada uspješno djeluje, razvija se i odgovara na zahtjeve tržišta koji se iz godine u godinu mijenjaju. Temeljna djelatnost nam je briga o zdravlju životinja, što je usko povezano i sa zdravljem ljudi. Preventivno djelujemo kroz testiranja na bolesti, vakcinacije, DDD mjere kako bismo spriječili pojavu bolesti. Konstantno smo na raspolaganju našim stočarima u vidu liječenja hitnih stanja, porodiljskih i kirurških zahvata, dijagnostike.

U sklopu Veterinarske stanice od 2014. djeluje i ReproVet centar, čiji je fokus na samoj proizvodnji kroz reprodukciju, genetiku, liječenja steriliteta. Djelatnici ReproVet-a vrše tečajeve za umjetno osjemenjivanje krmača, savjetovanja u odabiru genetskog materijala koji ujedno i distribuiraju te rade ultrazvučnu dijagnostiku rasplodnih životinja te potencijalno liječe sterilitete i uvode životinje u estrus hormonalnim metodama.

Koliko doza sjemena distribuirate?

Što se sjemena nerastova tiče, ono uvozimo iz Bavarske, od našeg partnera Bayern Genetik, jednog od najvećih centara takvog tipa u Europi. Sjeme u Hrvatsku dolazi na tjednoj bazi pošto razrjeđivač drži 9 dana od polučivanja. Tjedno uvozimo između 200 i 300 doza ovisno o klimatskim prilikama i dobu s obzirom da ono utječe na estrus, ali i na potrebe stočara za podmlatkom.

O kakvoj se genetici radi te koja svojstva možete izdvojiti kao dominantna?

Radi se o izuzetnoj genetici koju bavarski stočari koji su ujedno i osnivači i vlasnici centra proizvode za sebe. U ponudi je sjeme najboljih rasplodnjaka plemenitih pasmina – landras, veliki jorkšir, pietren i durok dok se na zahtjev može uvesti i sjeme hibridnih pasmina. Genetska svojstva svih dostupnih nerastova, mogu se vidjeti na web stranici Bayern Genetik-a, a članovi ReproVet tima dostupni su za sva dodatna pitanja. Sjeme kakvo se stavlja na tržište proizvodi se u laboratoriju na visokoj razini sigurnosti i kvalitete, ejakulat se pretražuje na zarazne bolesti, prisustvo mikotoksina, a broj i količina spermija utvrđuje se računalnim sustavom – CASA. Svaka doza sadrži minimalno 1.8 milijarde spermija sa 65% progresivno pokretnih 72 sata od proizvodnje što je garancija koncepcije ukoliko je postupak odrađen pravilno, a plotkinja u estrusu.

Tvrtka neprestano ulaže u poboljšanje kvalitete i nove tehnologije. Što bi ste izdvojili kao posebnost?

Veterina kao znanost konstantno napreduje, a mi, poput ostalih kolega, nastojimo pratiti taj napredak te paralelno osluškivati zahtjeve tržišta. Svjesni stanja u kojem je naše stočarstvo, maksimalno se trudimo biti na raspolaganju stočarima kako bismo pomogli da im proizvodnja bude što rentabilnija i da zajednički, podignemo stočarstvo na jednu višu razinu kako bismo ispunili potencijal koji naše podneblje pruža.

Kakvi su planovi tvrtke za budućnost?

Naša vizija budućnosti je procvat hrvatske poljoprivrede, povećanje ukupnog broja stoke, zadovoljavanje domaćeg tržišta hranom, smanjenje uvoza, no sad kad smo nasmijali vaše čitatelje, koliko god bismo to voljeli i tome težimo, ne zanosimo se previše, ali u svakom slučaju ćemo nastaviti biti prisutni u proizvodnji kroz naše postojeće znanje i dosadašnje iskustvo, educirat ćemo se i dalje, istraživati nove proizvode i metode te uvoziti i dalje samo prvoklasnu genetiku i biti dostupni našim korisnicima.

Sjeme nerastova može se kupiti u ambulantama Križevci, Fodrovec i Žabno Veterinarske stanice Križevci, uz predočenje potvrde o završenom tečaju za umjetno osjemenjivanje krmača. Također, može se provjeriti dostupnost sjemena i naručiti ga poštom na brojeve telefona: 0954800020 – Marko Dvojković, univ. mag. med. vet., 0954800008 – dr. sc. Milena Ukalović, dr. med. vet., 0954800047 – Petra Kumerički, dr. med. vet, 0959103559 – Dejan Bečirović, ing. agr., 0954800009 – Alen Bartaković, vet. teh.

Predstavljamo:

OPG Stjepan Belić, Prelog, Međimurska županija

Razgovarao: doc. dr. sc. Dubravko Škorput

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Stjepana Belića iz Preloga već se desetljećima bavi uzgojem rasplodnih i tovnih svinja. Predstavljamo njihov put do uspjeha u razgovoru s nositeljem obiteljskog gospodarstva, Stjepanom Belićem. Dobitnik je nagrada za najbolja grla na Državnoj stočarskoj izložbi u Gudovcu. Ovom prilikom predstavio nam je svoje gospodarstvo te nam je iznio svoje planove na obiteljskom gospodarstvu koje ima dugu tradiciju svinjogojske proizvodnje.

Predstavite nam ukratko svoje gospodarstvo.

Na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu Belić svinjogojstvom se bavimo tridesetak godina. Bavimo se proizvodnjom rasplodnog materijala. Prije 20 godina nabavili smo prvih 20 nazimica iz Njemačke. Od tada vršimo vlastiti remont nazimica, a uvozimo samo muški rasplodni materijal. Trenutno imamo 30 krmača u uzgoju, te nešto malih tovljenika, nazimica i nerastova. Na gospodarstvu smo zaposleni supruga i ja, a djeca pomažu po potrebi. Kao i većina mladih, djeca nisu zainteresirana za ostanak u svinjogojskoj proizvodnji, izabrala su drugačija zanimanja, poput veterine, građevine i geografije.

Koristite genetiku hrvatskog uzgojnog programa. ***Zašto ste se na nju odlučili?***

Na korištenje pasmina uključenih u nacionalni uzgojni program za svinje odlučio sam se jer je država poticala umatičavanje krmača, te je uzgojni program osiguravao selekciju i napredak za važna svojstva, koja omogućuju uspješnu proizvodnju. Odlučili smo se za pasminu landras, zbog njenih povoljnih svojstava, dobrog okvira te dobre plodnosti. No, smatram da hrvatski uzgojni program treba unaprijediti revizijom postojećih svojstava i uključivanjem novih svojstava koja su važna za uspješnu svinjogojsku proizvodnju, te u tom smislu očekujem aktivno uključivanje struke u unaprjeđenje uzgojnog programa za svinje ju Hrvatskoj.

Prema Vašem mišljenju, koji su razlozi za Vaš uspjeh?

Glavni razlog za uspjeh je selekcija. Na taj način su životinje dobile potrebne svjedodžbe, koje jamče sigurnu prodaju i dobra cijena rasplodnih grla. Uzgajivač mora

imati smisao za prepoznavanje svojstava koja su važna, posebice pri odabiru nerastova koji prenose svojstva na sljedeće generacije. Selekcija mora biti podređena određenom cilju. Kod krmača se traži robusnost i dobar okvir, dovoljan broj sisa kako bi se mogla othraniti sva prasad, budući da su krmače sada plodnije i prase veći broj prasadi, koje je onda potrebno i othraniti. Također, važna svojstva su mliječnost te majčinska svojstva, odnosno da su krmače dobre majke. Nastojimo pratiti suvremene trendove u selekciji, primjerice u Bavarskoj i Austriji, te smatramo da su i u hrvatskom uzgojnom programu za svinje potrebne promjene koje će omogućiti praćenje većeg broja svojstava, po uzoru na uzgojne programe u navedenim zemljama. Primjerice, kod tovljenika bi trebalo napraviti provjere u vidu indeksa mesnatosti kako bi se provjerila učinkovitost selekcije na tovna svojstva.

Koliko zemlje obrađujete?

Trenutno obrađujemo 20 ha vlastite zemlje uz nešto državne u zakupu. To nam je trenutno dovoljno za proizvodnju hrane za sve svinje na gospodarstvu. Prilikom proizvodnje hrane za svinje vodimo računa o kakvoći stočne hrane, prije svega o sjetvi odgovarajućih sorti kukuruza. Također, radimo tretman propionskom kiselinom kako bi se očuvala kvaliteta hrane, te posebnu važnost pridajemo sprječavanju pojave mikotoksina. Iako je selekcija važna, sama genetika nije dovoljna za uspjeh. Važno je hranidbu prilagoditi uvjetima i proizvodnosti svinja, ovisno o godišnjem dobu, što u konačnici utječe na konačne rezultate, prirast i završnu tjelesnu masu.

Koji su najveći problemi s kojima se susrećete u svinjogojskoj proizvodnji?

Najveći problemu s kojima se trenutno susrećemo su izuzetno visoke cijene repromaterijala, te ono što je

kod nas konstanta, nesređeno tržište. Za razliku od Austrije i Slovenije, gdje je riješen problem plasmana odojaka, dok na našem tržištu vlada anarhija. Primjerice, zbog birokratskih zapreka mi ne možemo lako izvesti svinje u Sloveniju, dok je iz Slovenije lakše uvesti svinje u Hrvatsku te zbog toga nismo u ravnopravnom položaju.

Kakav je Vaš pogled na hrvatsko svinjogojstvo, sadašnjost i budućnost?

Nažalost, pogled na hrvatsko svinjogojstvo nije optimističan, te mislim da će nas u budućnosti u potpunosti hraniti Europa. Zbog poskupljenja repromaterijala mnogi će odustati, dok velike zemlje, članice Europske unije, imaju viškove. Viškovi se uvijek prelijevaju u najslabije karike, a u ovom slučaju Hrvatska je jedna od najslabijih karika u lancu koja zbrinjava viškove velikih proizvođača. Uz stalne birokratske prepreke na koje nailazimo, hrvatski uzgajivači svinja nisu u ravnopravnom položaju s konkurencijom, te je stoga teško biti optimističan.

Iz Školskog mesarskog praktikuma

Crna slavonska svinja

Dubravka Scharmitzer, dipl. ing. prehrambene tehnologije

Svinjogojstvo je grana stočarstva koja za cilj ima proizvodnju i opskrbljivanje tržišta svinjskim mesom i različitim prerađevinama dobivenima preradom mesa i sporednih proizvoda klanja. U proizvodnji mesa važnu ulogu zauzima i mesar koji se tijekom školovanja upoznaje i s različitim pasminama svinja za klanje kroz praćenje uzgoja i odlazak na farmu. Crna slavonska svinja ili fajferica autohtona je hrvatska pasmina svinja, nastala u 19. stoljeću na pustari Orlovnjak na imanju grofa Karla Pfeiffera u Slavoniji. Uzgaja se za proizvodnju masti, mesa i tradicionalnih mesnih proizvoda. Prilagođena je držanju na ispaši i otporna je na uvjete držanja na otvorenom.

U prošlosti svinje su se uzgajale za proizvodnju slanine i masti koji su bili najvažniji proizvodi svake slavonske obitelji. Svinje su hranjene da budu što deblje jer je trebalo nahraniti veliku obitelj. Uzgoj svinja na otvorenom nekada se u Slavoniji nazivao *žirovanje*. U selima su ljudi, koje su zvali čordašima, tj. čuvari svinja, svaki dan prikupljali svinje po selu i tjerali ih u čordu, skupno čuvanje i napasanje svinja. Veliki *utvaji*, travnate površine s vodom nadomak selu, bili su pravi raj za svinje svih uzrasta, a često je *utvaj* bio uz šumu pa se tu našlo i žirova. Tako je nastala i pjesma:

Ej, kad su stari svinje žirovali,
Ej, debele su krmače imali.

(Narodna)

Čordaši su svinje tjerali u polja nakon žetve i berbe kukuruza, pa i u šumu, jer je tada bilo najviše žirova, ploda slavonskog hrasta. Svinje su rovale polja i šumu, jele zaostale plodove, korijenje i žirove te polako taložile masnoću pod kožu. Na početku jeseni svinje su se iz žirovanja zatvarale u svinjce ili u posebno napravljene obore da bi se odmorile od stalnog pokreta, a i da bi se polako pripremale za svinjokolju.

Područje uzgoja crne slavonske svinje nije samo Slavonija i Baranja, već pripada porječju rijeka Drave, Dunava, Save, Mure, Kupe i Une. Na tom području tradicionalno se uzgajaju svinje, a zbog geografsko-klimatskih specifičnosti i sličnosti uzgoj svinja i meso crne slavonske svinje su isti. Crna slavonska svinja kombinirana je pasmina masno-mesnatog tipa. Srednje je velika pasmina svinja čija visina do grebena iznosi od 60 do 75 cm. Glava je srednje duga s pognutim profilom, a uši su poluklempave. Vrat je srednje dug, širok i dobre muskulature. Trup je kratak s dubokim i širokim grudnim košem. Noge su kratke i tanke, a butovi srednje obrasli mišićima. Koža svinje je pepeljaste boje obrasla crnom, srednje dugom, rijetkom i ravnom čekinjom. Rilo i papci su crne boje. Krmače imaju najčešće 10 crno pigmentiranih sisa iako oprase prosječno u leglu 8 živih praščića koji su po rođenju teški od 0,7 do 1,9 kg. Svi su jednobojni, sivkasti i gotovo bez dlaka. Kada prasci dobiju do 12 kg, tada počinju sa samostalnim hranjenjem.

Kakvoća mesa crne slavonske svinje, kažu stručnjaci, izvrsna je, a miješanjem s križancima dobiva se kvalitetna sirovina za proizvodnju najpoznatije kobasice - kulena. Kao posljedica uzgoja na otvorenom i u stalnom pokretu, svinja na liniji klanja kao polovica ima od 33 do 43 % mišićnog tkiva. Masno tkivo većinom se nalazi u potkožju (slanina) te u međumišićnim prostorima, a ima ga i oko mišićnih vlakana (8%), što govori da meso ima posebnu sočnost. Zbog svojih kvalitativnih svojstava (sočnost, okus, tehnološka podobnost i dr.) vrlo je pogodno za izradu suhomesnatih proizvoda i trajnih kobasica.

Za tradicijske slavonske suhomesnate proizvode te kulen i kulenovu seku potrebno je meso dobiveno od svinja starih od 18 do 24 mjeseca što je za oko 50 % duži period uzgoja u odnosu na ostale mesne pasmine. Međutim, trud se isplati jer senzorska i tehnološka svojstva mesa crne slavonske svinje neusporedivo su bolja od mesa mesnih i hibridnih mesnih pasmina svinja.

Literatura:

1. Stočarstvo, Z. Uremović i autori, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2002. god.
2. Svinjogojstvo - Biološki i zootehnički principi, Udžbenik za studente poljoprivrednih fakulteta, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, 2007. god.
3. I Đakovo kulen imade - Slavonska svinjokolja, D. Scharmitzer i I. Vrhovac, Đakovački vezovi, 2007. god.

Promotivni članak

Neonatalni proljevi prasadi

Saša Seleš, dr.sc Vinko Medvid
AHV Adria d.o.o.

Proljevi novorođene prasadi predstavljaju glavni problem i uzrok smrtnosti prasadi najranije dobi. Bolest nastaje naglo, rapidno napreduje i vrlo brzo životinja dehidrira, a često i ugiba. Stoga prevencija, rana detekcija i brza reakcija moraju biti glavna oružja u borbi s ovim opakim disbalansom probavnog sustava male prasadi. Simptomi su vidljivi u vidu pastozne, ili vodenaste stolice na podu zidovima, ili pak na drugim životinjama. Mokre i crvene zadnjice i predio međice. Karakterističan neugodan miris zahvaćenog legla. Prasad su letargična i dehidrirana te jako brzo mršave.

Uzročnici neonatalnog proljeva su razni patogeni mikroorganizmi bakterije, virusi i paraziti. Neki od uzročnika kao npr. E coli mogu uzrokovati proljev u bilo kojoj dobi, ali su štete veće u ranijoj. Drugi uzročnici imaju najčešće vrijeme pojavljivanja kao npr. Clostridium perfringens u prvih tjedan dana života, a kokcidija (Isospora suis) ne napada prasad mlađu od šest dana. Iako nam dob i vidljivi simptomi prasadi zahvaćene neonatalnim proljevom može pomoći u identifikaciji uzročnika najbolje je napraviti dijagnostiku temeljenu na obdukciji i analizi dostavljenih uzoraka tkiva. To u praksi znači da tek kada dokažemo koji je uzročnik napravio štetu možemo početi s učinkovitijim liječenjem i preventivom, te cijepiti ako takvo cjepivo postoji na tržištu.

Mnogi patogeni koji uzrokuju neonatalni proljev prasadi normalni su stanovnici gastrointestinalnog trakta i ne uzrokuju bolesti kod zdrave prasadi. To je zbog urođenih obrambenih mehanizama prisutnih u zdravom praščiću. Međutim, kada su obrambeni mehanizmi ugroženi, zarazni patogeni to mogu iskoristiti te uzrokovati bolest.

U proizvodnji svinja postoji nekoliko čimbenika povezanih sa stresom koji pridonose oslabljenoj obrani od patogena i tako prasad predisponiraju na zaraznu dijareju. To uključuje nehigijensko okruženje, pothlađivanje, ili velike fluktuacije temperature staje, stres, neadekvatan unos kolostruma i/ili nedostatak zaštite materalnih antitijela koja se prenose iz krmače.

S obzirom na čistoću okoliša, posebno pridržavanje All-In/All-Out protokola je od kritične važnosti u prevenciji neonatalnih proljeva prasadi. To uključuje pranje prostorija sredstvima za uklanjanje biofilmova, odgovarajuću dezinfekciju i potpuno sušenje prostorija između turnusa.

Drugi čimbenik koji utječe na osjetljivost prasadi na neonatalni proljev je imunost krmača. Legla krmača niskog imunosnog statusa osjetljivija su na zarazni proljev velikim dijelom zbog nižeg pasivnog imuniteta primljenog kolostrumom. Programi cjepiva za krmače pokazali su se učinkovitima u prevenciji i kontroli neonatalne dijareje, poput E. coli i Klostridija.

Nakon početka dijareje, tretmani često uključuju antibiotike i potpornu terapiju, uključujući zagrijavanje svinja toplinskim svjetiljkama i hidrataciju otopinama elektrolita i šećera u vodi, sušenje prasadi, te mjesta u boksu gdje prasad boravi (grijače ploče, ispod IC lampe) i mjesta na kojima se primijeti izmet. Najbolje je koristiti komercijalno dostupne dezinfekcijske praške čime se sprječava daljnje širenje dijareje iz zahvaćenog boksa u susjedne. Također, bitno je ustanoviti koja su legla zahvaćena, te ne dolaziti s njima u kontakt odmah, nego ulazak u te boksove i terapiju prasadi odraditi na kraju. Velika je važnost da se pazi na širenje uzročnika priborom, rukama te odjećom i obućom. Međutim, važno je da se tretmani temelje na pravilnoj dijagnozi i veterinarskom uvidu kako bi se osiguralo odgovarajuće liječenje za uspješan ishod.

U najnovije doba na tržištu se pojavljuju dodaci prehrani koji se temelje na inhibiciji Quorum Sensinga patogenih bakterija te stimulaciji fizioloških bakterija u svrhu održavanja i dovođenja mikroflore crijeva u ravnotežu. Upotrebom tih proizvoda u preventivi i kao potpore tijekom već vidljivih znakova bolesti uvelike možemo smanjiti pojavnost i fatalne ishode probavnih poremećaja.

To je posebno bitno zato što mikroorganizmi koji se nalaze u i na tijelu moraju biti u fiziološkim omjerima i količinama. Upravo najnovijom generacijom dodataka prehrani pokušavamo s jedne strane inhibirati komunikaciju patogenih bakterija, a s druge strane stimulirati rast i razvoj fiziološke mikroflore.

Sve biomolekule unutar takvih aditiva potječu iz prirodnih, najčešće biljnih vrsta koje već odavno imaju dokazan učinak u borbi s infekcijama. A proizvođač samo preuzima aktivne dijelove iz biljke i stavlja ih u idealan omjer s drugim biomolekulama tog tipa.

Praktičnom primjenom ovih revolucionarnih istraživanja dolazimo korak bliže ka prirodnom održavanju balansa zdravlja domaćih životinja.

Neonatalni proljevi i dalje su glavni uzrok ranog morbiditeta i mortaliteta prasadi. Za pravodobnu identifikaciju bolesti i početak liječenja potrebna je pažnja oko prasadi i okoliša. Učinak dijareje može se uvelike smanjiti uklanjanjem predisponirajućih stresora i uvođenjem preventivnih i kontrolnih programa. Najnoviji proizvodi u svrhu preventive koriste Quorum Sensing, inhibicijom kojeg kod patogenih mikroorganizama te stimulacijom rasta fiziološke mikroflore na vrlo učinkovit način sudjeluju u preventivi i potpori liječenja.

ANIMAL HEALTH VISION

Provjerena kombinacija za optimalno zdravlje, rast i razvoj novorođene prasadi.

Postignite ravnotežu mikroflore crijeva prasadi i riješite se neonatalnog proljeva uz **AHV Quorum Sensing** rješenja.

Pomoću **AHV Piglet Activate** omogućite neophodnu energiju i optimizirajte razvoj crijeva prasadi unutar 24 sata od poroda.

Uz **AHV Piglet Control** preuzmite kontrolu nad zdravstvenim poremećajima i pravovremeno uklonite probavne smetnje životinja.

AHV®

Saznajte više na: 099 367 1330 // hrvatska@ahvint.com // www.ahv.hr

Zanimljivosti

- **A**merička savezna država Texas prva je u svijetu započela smanjivanje brojnosti populacije divlje svinje primjenom oralne kontracepcije. Proizvod HogStop aplicira se na hraništa divljih svinja te utječe na smanjenje njihove plodnosti te posljedično na njihov broj.
- **A**frička svinjska kuga probila se i na Karipsko otočje: prvi slučajevi su zabilježeni na Haitiju i Dominikanskoj republici. To je posebno zabrinutost izazvalo u Sjedinjenim američkim državama, koje pojačavaju zaštitne mjere u lukama, kako bi se spriječio unos virusa afričke svinjske kuge u tu zemlju.
- **N**akon izlaska Velike Britanije iz Europske unije, mesnu industriju pogodio je veliki nedostatak radne snage, posebice mesara te vozača što je uzrokovalo zastoje u proizvodnom procesu, te prenapučenost farmi. Stoga britanska mesna industrija zahtjeva odobravanje kratkotrajnih viza kako bi se pokrenuli zaostali proizvodni procesi te riješili nastali viškovi.

Središnji savez udruga
uzgajivača svinja Hrvatske
Ilica 101 10000 Zagreb
Tel: 01/3903-115
e-mail: sus@sus.hr